

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dné vsaciga mesca na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 1. velikega serpana 1867.

List 22.

Osemnajststoletnica v Rimu.

2. Sv. Peter v Rimu prvi papež in mučenec leta 67 po Kr. r.

Sv. Peter je bil po Jezusovem vnebohodu v Sirii škof kacic sedem lét, ko so se bili drugi aposteljni razdelili na vse strani. Napravil je bil ondi verno občino in Kristusovi nasledniki so se tukaj v prvo kristjani imenovali. Potem je pa svoj apostoljski sedež prestavil v Rim in je bil ondi do smerti škof in poglavar vsih vernikov. Dasiravno je pa v Rimu imel svoj sedež, je vender večkrat za kaj časa tudi v druge kraje hodil sveto vero oznanovat.

Leta 64 se je bil poslednjič v Rim povernil. Znani trinog Neron je bil takrat cesar, in vstalo je strašno preganjanje zoper mlado cerkev Kristusovo. Imel je nečimerni trinog namen stolno mesto rimskega cesarstva čisto na novo zidati in ga po svojem imenu Neronopolis ali Neronovo (mesto) imenovati. Strašen ogenj je bil ob tistem času izmed trinajst oddelkov mesta tri čisto razdjal, sedem družih pa z grobljami in razvalinami pokril. Sest dni in sedem noči je ogenj razdeval in Neronovi verstniki so njegovi častiteljnosti to strahovito požganje pripisovali. Ta glas se je tudi med ljudi razširil. Da bi sum od sebe odvernili, je krivilil požiga kristjane, ktere so meseni in napihneni neverniki in malikovavci sovražili, kakor so tudi dandanašnji maliki mesenosti naj hujši preganjavci sv. cerkve, pa tudi po duhovnijah nagajivci in nasprotniki duhovstva in cerkvenih naprav. Najete priče so kristjane dolžile tega hudodelstva, ktereга niso nikoli storili, in pričelo se je silovito preganjanje kristjanov. Bilo jih je traktat že silo veliko, „ingens multitudo“, pravi Tacit. „Njih moritve so bile z zasramovanjem sklepane, ker v živinske kože so jih devali, pse na nje dražili, da so jih tergali, na križe jih pribijali; druge so s smolo obdali in mógli so v mraku za bakle svetiti.“ Za to strašno glediše je bil Neron dal svoje vaticanske verte, na kterih mestu stoji dandanašnji Vatikan in cerkev sv. Petra. Tukaj so tem zdivjanim zaslepljencem kristjani v svojih smertnih britkostih bili za kratek čas; vender so bili pa tudi v silnih mukah Kristusa spoznavajoči dobrim ljudem ob enem luč k spoznanju resnice. To preganjanje je terpelo do smerti te pošasti leta 69.

Da bi volk čedo podavil, se je zagnal nad pastirja. Petra zapró v mamertinsko ječo na kapitolu; pa tudi tam je nadalje oznanoval vero in nevernike spreobračal še v ječi, kakor poprej sv. Pavel v ječi ob širokih ulicah (Via lata), bivši vedno priklenjen k nemu svojih beričev. Iz te ječe pa so ga prepeljali v ječo mamertinsko na kapitol, kjer je bil zapert tudi sv. Peter. V svoji ječi je bil sv. Peter spreobrniti še vojake častnike,

ki so bili pri njem na straži, in 47 družih. Po devetmesečnem jetništvu so ga peljali k smerti. Moriše za križance je bilo blizo mesta Janikula ali grička Vatikana; moriše tistih pa, ki so imeli biti ob glavo djani, je bilo dalje. Šel je tedaj sv. Pavel dalje za mesto po ostienški poti in ondi je bil ob glavo djan. Tam kjer se cesta deli, je to zaznamnjano z napisom, da sta se tukaj ločila poglavarja aposteljnov gredoča k smerti. „Zamenoj hodi!“ je rekel Gospod Petru in Peter ga je verno nasledval v življenji in v smerti; bil je križan, in sicer po svoji lastni volji z glavo navzdol, kakor pripovedujejo kristjanje prvih stoletji. Po naj bolj zanesljivih virih se je to dogodilo leta 67 po Kristusovem rojstvu, tedaj ravno pred 1800 leti; od tod se imenuje letošnje obhajanje osemnajststoletnica. *)

Jezuiti.

VI.

Splošnje pregananje jezuiškga reda.

b) Francoski kralj Ludovik XV in njegov minister Choiseul.

Žalostni izgled, ki ga je dal svetu naj zvestejši kralj katoliške cerkve, posname kmali po tem njegovo „naj bolj kristjansko“ veličanstvo, sibiški francoski kralj Ludvik XV. Pombalovi razglasi, s kterimi obdolžuje jezuite kraljemorstva, sicer Francozi z veliko radostjo sprejmejo in prebirajo, pa se pri tisti priči tudi čez nje posmehujejo. Enciklopedisti in modrijani pa njegovo napihnjeno vedenje očitno zasmehujejo. Zlahna kri, ki jo je prelival, zbudi v francoski viši gospodi zamerzo proti njemu in minister Štefan Franc — vojvoda Choiseul in Amboise — se ne more zderžati, da bi ga ne soval malega morivca, ki zmirom kakega jahajočega jezuita na nosu ima. In vender postane Choiseul, kakor stari prigovor pravi: „grajavec kupovavec“ in od portugalskega ministra nasnovano viteško (?) opravilo tudi na Francoskem doverši. Vladal, ali prav za prav le kraljeval v Francii je takrat Ludvik XV, vredni verstnik portugalskega Jožefa Emanvela, ker tudi njega so njegove priležnice na vaju vlačile. Naj bolj razglášena izmed vsih je bila markeza Pompadour, velikodušna podpornica brezbožnih enciklopedistov, ki njene mile in preserčne vlade v spevih ter sonetih čislali kar niso prenehali. — Taki osebi morajo jezuiti že samo na sebi tern biti, vender pa njeno smertno sovraštvo proti njim podneti prav za prav prosti jezuit Sacy, ktereга si svojega spovednika izvoli, ki ji pa naravnost pové,

*) Blahovest č. 19: Dr. P. C. Brandes: „Der heil. Petrus in Rom u. Rom ohne Petrus.“ Obširniši življenje sv. Petra gl. Zgodbe sv. pisma, Terst. 1850, str. 302 id.

da če kraljevega dvora ne zapusti, se v samoto ne podá, in starega človeka popolnoma ne sleče, je spovedal ne bode. Nesrečna grešnica si ne bi bila v sanjah takega odgovora nadjala. Nji, vsezmožni! domišljevani sveti ob-sij tako kratko in gladko odreči? Oh, to je streia iz jasnega! Bog bodi ubogemu mnihu milostljiv, ki se prederzne kraljevi prešestnici njeno nevrednost očitati in ne pomisliti: da na svetu hujši pošasti ni, kot lajna, ki se ji po volji ne zgodi. — Pripeti se še Pompadouri druga neugodnost; spodrine jo namreč iz kraljevega nagnjenja neka druga nji enaka oseba in — to se pripiše — jezuitom; torej Pompadoura terdno sklene, naj že veljá, kar koli veljá, v zanjke jih zaplesti, iz katerih odmotati jih človeku mogoče ni. Vse poskuša, prilizovanje, obljube in žuganje, da bi jih na svojo stran potegnili; pa očeta Perisseau in Desmarets, terdna kakor živa skala, nejevoljno njene ponudbe zametujeta. Prevzetno ženstvo, navajeno nevrednega slinjenja in sužnjega duha dvorskih lizunov, se zavzame nad merzlim obnašanjem časti vrednih jezuitov, ki se, zvesti svojemu poglavitnemu vodilu, ji serčno ustavijo in nočejo Božjega veličanstva pregrešni puhlosti izdati. — Poguba Jezusove tovaršije je sklenjena.

Pompadoura in nje vredni pomočnik Choiseul spustita zdaj svoje mašine.*) Choiseul je prebrisana, previdna in zvita glava, sicer pa skoz in skoz brez vsega značaja. Že leta 1756 je bilo na tem, jezuitov se znebiti, vender se pa ne zgodi. Pa kakor znani pregovor pravi: „Kar se vleče, ne uteče,“ Choiseul začne po navadi vsih brezvestnih ljudi jezuite obrekovati, naj hujše sramotivne liste, ki so jih njegovi najemniki kovali, zoper nje razglasovati in med ljudstvo trositi; potem zapové preiskovati take bukve, ki — češ — od jezuitov pisane, kraljemorstvo zagovarjajo, in vzame iz njih, kar mu je po njegovi termi. To „lepo“ delice Pompadouri izroči in ji svetuje, naj ga kralju podá. — Pa ne le prešestnica in minister, ampak tudi dosti družih njima enacih žival: enciklopedisti, brezbožni modrijani, in skorej vse dvorske smeti — se zaroté zoper jezuite. Eden pa je molčal takrat; — bil je Voltaire, ki je rekel: „da ne vleče s tistimi, ki bi se radi z jezuiti pitali.“

Kralju Ludviku sicer ta zoper jezuite nasnovana zvi-jača ni po volji, pa Pompadoura in Choiseul ga tako dolgo nadlegujeta, da na 30. dan listopada 1761 skri-ven zbor pokliče, v katerem je pričujočih bilo 50 škofov in njih predsednik kardinal Luynes. Kraljeva želja je, da bi našli kako pomoč, jezuite iz te zadrege odzanj-kati. Škofje se posvetujejo in sklenejo, 31. grudna ti-stega leta se zopet zbrati. V tem zboru se preberejo poročila takih, ki so to reč preiskovali in enoglasno se sproži beseda: „Jezuiti so nedolžni.“ Na to začnó škofje po versti svoje mnjenje o tem dajati in izmed 50 škofov jih je le pet, ki sicer zoper jezuite ne poteg-nejo, vender to tirjajo, da bi se prevelika oblast njihovega glavarja ali generala, ki je imel v Rimu svoj se-dež, nekoliko prikratila, in da bi Francija lastnega od generala izvoljenega namestnika dobila, ki bi na Fran-coskem bival. Le edini soisonski škof Fitz-James na-teza zatreti Jezusovo tovaršijo. Vender 45 škofov se moško za njo poteguje, in svojemu protivniku naravnost pové, da bi bila za škofija velika nesreča, ako bi se ta red preklical. Na to pošlje soisonski škof kralju lastno pismo, in če ravno protivnik jezuitov, v njem vender le sporoči: „Da kar njih moralno (nravno) vedenje za-deva, nobenega madeža nimajo, in da se jim mora pravica skazati, da ni morebiti nobenega reda matere katoliške cerkve, katerega mnih bi tako dostojno in oestro živeli.“**)

To iskreno pričanje očitnege protivnika jezuiškega reda bi moglo vsako tožbo zoper nje po vsi pravici ne-veljavno storiti in ovreči; kar se pa ne zgodi, temuč začeto pravdo samo nekoliko mescev zaderži. Pompa-doura in Choiseul ne mirujeta, in od nju podmitani in podkurjeni deželni zbor 6. velikega serpana 1762 jezuite, ne da bi se odgovoriti smeli, dolžne spozná in obsodi. Obdolženi so pa bili simonije, preklinjanja, bogotajstva, malikovanja, tatvine, nečistosti, čarovanja, brezbožnosti, zvezdarije, krive prisege, samo — očeto — kralje — in ljudomorstva; zraven tega pa še tudi arianizma, soci-janizma, sabelijanizma, nestorijanizma, pelagijanizma, epikurejizma, viklefizma itd. Prav kakor dandanašnji! — Čudno, da ni že takrat bilo vmés „Sadove“ in „Ma-ksimilijanove osode!“ Z eno besedo, oklicani so bili sovražniki cerkve in apostolske oblasti. Nadalje pre-poveduje omenjeni zbor vsakemu Francozu v jezuitovski red stopiti, njih učene spise, dela in bukve pa po ra-beljnu pred zbornico očitno sežgati.*)

Znani pregovor pravi, da ni večega in hujšega so-vraštva, kakor kadar začnó sovražiti stari sivi sodniki. To se je spricalo saj v omenjenem zboru, zakaj ni je sodnije, da bi bila svojemu notranjemu prepričanju bolj nasprotno delala in bolj krivično sodbo sklenila, kakor ta zanikerni zbor. Čez to očitno krivico plesnjevih jan-zenistov se svet zavzame in ostermi. — Ubogi „pravici“ pa so bili oči zavezali, pa roki — odsekali.

Kralj Ludovik dobro pregleda to neizrečeno krivico, ter reče Choiseulu: „Jez sicer ne ljubim jezuitov iz serca, pa to je gotovo njih naj večí slava, da jih kri-voverci zmirom zaničujejo. Več ne rečem. Če morajo, akoravno zoper mojo voljo, iz tega cil in konca zapu-stiti kraljestvo, da mir ostane; pa vender nočem, da bi se reklo, da sem v vse privolil, kar je v tej reči par-lament storil.“**)

Iztirajo jezuite iz Francije l. 1764, vzamejo jim vse njihovo posestvo, od katerega sta v dar dobila: njih smertna sovražnica Pompadoura in pa njen vredni brat, markeze Marigny mervico 3,456.000 liber za svoj ne-vspahani trud pri tem črnem opravilu.

Nad iztiranjem Jezusove tovaršije se vse veseli in je zadovoljno: Prešestnica Pompadour, Choiseul in nje-govi pomočniki***), enciklopedisti, puhli modrijani in janzenisti, ki so si bili zdaj več kot svesti, da od njih zasejana ljulika se posihmal porovala ne bo, temuč da mirno in spešno rastla bode.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Pretekle dni je nemila smert med domačimi gerdo kosila. V torek, 22. u. m., smo k sv. Krištofu spremljali v prav slovesnem sprevodu častito M. Marijo Benedikto Tomanovo, iz reda sv. Uršule, sestro gospod poslanca na Dunaju, ki je bila zraven družih preblazih lastnost in darov tudi posebno izurjena v ročnih ženskih delih. Umerla je v 52. letu svojega življenja in v 35. letu storjene duhovne obljube, in si-cer po kratki bolezni za vnetjem možganov.

Precej po tem lepem pogrebu smo v silo dolgi ver-sti ljudi iz vsih stanov spremljali k pokopu sploh spo-štovanega gospod Henrika Germeka, c. kr. poš-te-nega oficijala, gorečega in djanskega domorodca, poš-te-nega katoličana, in mladega gospoda, ki prostega časa ni obračal v prazno marnjevanje, ampak v nedolžne in koristne umetnije.

Ko pa domú pridem, že čaka telegram od prijatla iz Tersta s prežalostno novico, da ob petih popoldne

*) Lacreteille, francoska zgodovina.

**) Spominski zapisi cerkvene zgodovine 18. stoletja.

*) Viktor Joly.

) Ravno tisti. *) Schlosser, evropejska zgodovina 18. stoletja.

je umerl prečast. gosp. korar Jožef Kovačič, preblagi mož, ki ga je res škoda, nezmerno škoda v zemljo zakopovati. Velika, prav velika je ta zguba za slovensko, zlasti cerkveno slovstvo. Pisal je veliko in čversto, ker bil je kaj lepo olikan gospod, posebno pa znan zgodovinar že od davno in biser katoličanstva, zraven tega pa pošten domorodec. Še toliko bolj nas po vsem tem torej vselej gine, kadar koli se spomnimo, kolik prijatelj, kako serčno dober je bil tudi našemu cerkvenemu listu in koliko lepih, tehtnih in koristnih daljših in krajših sestavkov je v Danico pisal. Preblaga nebeška Kraljica, ki jo je tudi po „Zgodnji Danici“ tako zvesto častil, se mu je čisto gotovo ob smertni uri tudi hvaležno zato skazala. Še le pred malo tedni nam je poslal spis „Jezuiti“, v XIV oddelkih, ki ga ravno zdaj Danica naznanuje, katerih peti je bil še le med občinstvom, ko je pisavec svoje blago življenje sklenil; undanji dopis iz „Tersta“ 13. julija so bile pa naj poslednje verstice ko dopis za naš list. Naznanjal je mertvašnico v cerkvi sv. Justa za ranjca cesarja Maksimilijana in zadnji stavček je bil: „„Končaje““ — pristavim še te same besede: „Bog mu daj mir in pokoj in večna luč naj mu sveti.“ — Kdo bi bil mislil, da v prihodnjem listu Daničinem čez 10 dni bodo že njemu samemu veljale, te besede, ktere vsim trem omenjenim ranjcim ponavljamo s celim srcem: „Bog jim daj večni mir!“ Zastran korarja Kovačiča pa močno želimo, da bi kdo njegovo življenje popisal in bi se ohranilo, kakor je tudi on sam med drugim življenje več slovečih rojakov v „Drobtincah“ tako mikavno popisal.

Iz stare Loke. (Misijon.) (Dalje.) Da imenitnost misijonov spoznaš, to-le pomisli. Veliko grešnikov bi potrebovalo le ene ali dveh močnih in serčnih stopinj, da bi na pravo pot nazaj prišli: če je to premagano, jim drugo ni več težko. To pa je: kakega dolgo zamolčanega greha spovedati se, kako krivico popraviti, s kakim sovražnikom spraviti se, bližnjo priložnost zapustiti, nekak človeški strah premagati, ki jih zaderžuje od pobožnega življenja, ali iz privajene mlačnosti v službi Božji z novo gorečnostjo zdramiti se. Pa ta stopnja se jim tako težka, tako zoperna zdi, da jo vedno odlašajo in z navadnimi pripomočki duhovnega pastirstva se pri njih redko kaj opravi. Treba je posebne gnade in mogočnih nagibov: ravno te pa najdejo v misijonu. Že novost in slavno ime misijonarjev jih mogočno nad navadne duh. pastirje povzdigne in jim toliko lažje serca poslušavcev odpre. Veliko število in mnogoterost duhovnih opravil in nekterih posebna slovesnost (očitno ponovljanje kerstne obljube, prošnja za odpuščenje pred izpostavljenim sv. rešnjim Telesom, procesija z Najsvejšim, blagoslovljenje misijonskega križa), lepi zgledi drugih ljudi, ki so s svojimi spokornimi deli, z gorečo molitvijo in celo s skesanimi solzami tako rekoč vsi pridigarji pokore, človeka močno prevzamejo, in ker je vsaki dan po večkrat pridiga (pri nas po trikrat), ni časa, da bi se serca ohladile ali pa s ktero ptujo rečjo razmislile in zmotile, temveč prešnji govor na naslednje pripravlja, naslednji pa sad prvih ohrani in množi; kar je bilo popred ranjenega, z nebeškim mazilom zaceli; kar je bilo preveč prestrašenega, po meri potolaži. Keršanske resnice, ako jih človek le sam za-se premišljuje, ga že mogočno ginejo in spodbadajo: tu pa jih tako zgovorni možje tako umetno, tako prepričavno, s tako apostolsko gorečnostjo razlagajo in povdarjajo, da se jim nepopačen um in prosto sercé ne more zapreti. Vse to je tako rekoč splošen naskok na vse strani človeškega serca, ki ga mora premagati in pridobiti; nikakor ni le minljivo polajšanje za malo časa, ampak celo zdravljenje po vseh učilnih pravilih in z raznimi zdravili, ki duši ne dajo več kmalo v staro bolezen nazaj pasti. — Da

je to rés, nam spričuje sad, ki ga imenovani pisatelji tako popisujejo: „Kadar naši misijonarji, pravi sv. Alfonz, na kateri kraj pridejo, jih je tam veliko, ki nimajo gnade Božje in Njegove ljubezni (in Benger dostavi: gotovo je takih več, kakor smo navadno voljni priznati). Pa komaj je pet ali šest dni minulo, že jih je mnogo, ki se tako rekoč iz terdega spanja izdramijo, ko zaslišijo opominovanje in pridige, in spoznajo, da jim Bog svoje usmiljenje ponuja. Začnó grehe obžalovati in serčno sprave z Bogom želeti; prejšnje življenje se jim pristudi, nova luč jim zasije, prvič začutijo tak mir, ki jim je bil dozdej neznan. Sklenejo se natanko spovedati in vse tiste strasti iz duše odpraviti, ki so jih dozdej od Boga ločile.“ To jim je toliko lažje, ker zdaj se lahko vsaki kakemu ptujemu duhovnu spové, ki ga ne pozna. Vsaki, kdor je pri misijonih le nekoliko časa spovedoval, bo to poterdil. Tu najdeš tako mehke serca, tako ponižno spoznanje, tako terdne sklepe, tako obilne tolažbe, da se ne boš čudil, da se pri takih prilikah včasih spovedenec in spovednik obá jokata, kar sem mislil, da se le še po bukvah, ne pa več v djanji najde. Koliko veselje je to obema — pa tudi angeljem Božjim, ko se grešniki, potem ko po več let nikoli niso k spovedi šli, ali pa le po nevredno, tako skesano in čisto spovedó, da se je zanesti (kolikor je človeku mogoče), da ta spoved je vendar dobra*), da zdaj bo morebiti (kakor se gotovo velikokrat zgodi) stanoviten ostal v gnadi Božji, in če bi vendar spet padel, da bo lažje vstal, ker visoke resnice, ki jih je v misijonu slišal, mu ostanejo v spominu; zgledi drugih, ki so stanovitni ostali, ga spodbujajo; in spraševanje vesti in spoved ne bo več tako težavna, kakor je bila pervikrat. Ako nekteri taki po misijonu spet smertno grešó, se ne more zato reči, da njih spreobrnjenje že samo zato ni bilo resnično, ampak le, da tolika je človeku slabost, tolika moč zapeljevanja in toliko potrebniši vedna čuječnost in — nova pomoč. Sej tudi pridiga Kristusova in aposteljnov ni vseh za vselej pred prihodnjimi grehi obvarovala; sej tudi velikonočna spoved tega pri vseh ne opravi; vendar se zato ne more reči, da je odveč. Ali ni že to velik dobiček, da se med misijonom Bog veliko manj žali, kakor bi se sicer med tem časom; da tudi taki, ki pozneje spet grešó, dostikrat cele tedne ali mesce gnado Božjo ohranijo, Boga s pobožnimi djanji časté in svoje privajene grehe opušajo? Koliko se pa sovražnikov spravi, ptujega blaga poverne, pohujšljivih zvez razdere, grešnih priložnost opusti! Drugi, ki sicer niso imeli smertnih grehov, zdaj svojo prejšnjo mlačnost premagajo, Bogu služiti jih ni več srám, slabih zgledov se bolj varujejo, dobri se bolj skupej sklenejo, in mnogi, zlasti zakonski (Benger S. 3, 6), potem do smerti Bogu zvesti ostanejo. Kteri pa tisto leto umerjejo, tem je bil misijon lepa priprava za smert. (Dalje nasl.)

Spod Kuma, ti ljuba Danica! imamo spet veselo novico oznaniti, ktera sicer po Slovenskem ni tako redka, vendar pa zadevajočim farmanom vselej imenitna. Blagoslovljali namreč so prečast. gospod korar Juri Volec tabernakelj in altarne podobe prenovljene cerkve sv. Jurja poleg Svibna. Ne morem si kaj, da bi ne pristavil dveh resnic, ktere so prečastiti blagoslovljevalci v svojem nagovoru poslušavcem posebno na serce govorili. Svetniki so vam tu kakor na svečnik postavljeni, ter vedno in glasno kličejo: „Bodite posnemavci naši, kakor smo bili mi Kristusovi.“ — Premagajte trojnega sovražnika: meso, svet in satana, kakor smo ga mi premagali, in bote prejeli krono, ktero smo mi prejeli ino „čaka vse tiste, kteri Njega ljubijo“... Taberna-

*) V „Heiligung d. Priest.“ str. 541 najdeš mično povestico, kako bi bil pri taki priložnosti celó glasoviti rigorist Arnauld (janz ...) kmalo laksist postal.

kelj nam vedno oznanjuje neskončno ljubezen Kristusovo: „Ktere je ljubil, jih je do konca ljubil.“ — „Glejte, jaz ostanem pri vas do konca sveta.“ Ginjaive so bile besede ugovora človeškega razuma: Gospod! kaj delaš? Kaj daješ svoje presv. Telo nehvaležnemu ljudstvu? Kaj ostajaš prebivaje med hudobnim svetom? Glej, ropali bodo tvoje stanovanje; po tléh raztresali in z nogami teptali tvoje presv. Telo; lastni otroci tvoji — tvoje stvari — te bodo prejemali na svoj preklinjevalski jezik, v svoje nagnjusno satanu vdano serce. Pa ravno tako, pač še ginjaivši, je bil odgovor Gospodov: Vem, ljubi moj, vse to vem in še marsikaj drugega, ali — ti ne poznaš moje ljubezni.

Po pridigi so pri darovanji veči del domači farmani spet darovali čez 60 gld., da si so že več let v ta namen marsikaj darovali, ker zavoljo znane račšine kumške okolice vsega v enem letu poplačati si niso upali. In tako se je doveršilo prenovljenje zelo zapuščene šentjurske cerkve v čast Božjo, katero stane z zidarskim, mizarskim in podobarskim delom čez 1000 gold. Kdor vé, da malo let popred so farmani čisto novo stanovanje svojim duhovnim pastirjem postavili, staro kaplanijo v šolo in učiteljevo stanovanje predelali, bo tudi vedil ciniti, koliko je št. jurska fara storila za Božjo čast v malo letih. Bog poverni nji in njenemu duhovnemu očetu z obilnim dušnim blagrom. Morebiti bo kdo si mislil ali rekel: Kako se je to doveršilo, če so farmani res tako ubožni? Ubožna je res vsa okolica, tega se prepriča vsaki, kateri le pol leta tu živi, — naši zemljemerci so se v enem tednu prepričali, — res pa imajo v celi okolici lepe duhovske stanovanja in lepe cerkve. To pa ni vselej znamenje bogastva prebivavcev, ampak modrih farnih predstojnikov, kateri dostikrat z malim veliko doveršijo, in pa zlasti dobrovoljnih, za Božjo čast vnetih farmanov. Naj le še dostavim, da altarne podobe sv. Jurja, ss. Karola Boromeja in Janeza Nep. je znani podobar Volf naredil; podobo sv. Katarine so mil. knezoškof cerkvi dobrotljivo podarili. Druge dela, kakor novi tabernakelj, prenovljenje, zlatenje altarjev, prižnice itd. je zveršil g. Leopold Gecelj iz Ljubljane. Reči se mora, da je delo čedno, in spodbudno, cena pa prav nizka; tedaj se smé tudi vsim priporočevati, kateri v enakih zadevah delavca potrebujejo.

Spomin leta doveršenega prenovljenja oznanjuje na oboku velikega kora latinska verstica: SanCto GeorgIo ConseCrataM renoVaVerUnt fIDeLes. —r.

Iz Černič. Zadnji dan mesca junija ob petih popoldne so jeli zvonovi tužno doneti, kajti vabili so verne k spremljanju merliča do pokopališa. Vaščanje so se shajali, ali mladenča in deklina, razun nekterih naših udov čitalniških, ne bi bil nabajal v množini. Kje so bili? Morda zaperti v svoji izbici, da ne bi slišali žalostne pesmi zvonov? Ne! Na peklenškem odru (plesišču) se sukajo, razsajaje kot obnoreli. Zvon zapoje tudi „Ave Marijo“, — toda mladenec brez nehanja se verti in ne da bi klobuk z glave vzel in premišljeval, kaj zvoní. Zvonovi mertve stvari, tugujejo, in ti kristjan ne tuguješ po svojem bratu v Kristusu! Morda misliš, ker v krogu plešeš, da h koncu ne prideš? Ti mar niso znane besede: „Dánes meni, jutri tebi?“ Pa premisli tudi, kako je móglo pri sercu déti častitema duhovnima pastirjema, slišati med „Ave Marijo“ godbo in razsajanje sirove mladeži na plesišču, in pa viditi, da njih opominovanje zoper ples je le bob v steno. Mladini naše čitalnice pa to hvalo moram izreči, da se ni udeležila godbe in plesa, in nadjam se, da se ne bo tudi v prihodnje, da bo naši častiti duhovšini v veselje in nam v prid. Bog daj, da bi godba v ta namen nikdar v Černiče ne prišla!

Iz Suhora nad Metliko. 17. dan julija. —f—. Od 11. do 16. julija so presv. g. Juri Smičiklas, vladika ali škof naših sosednjih zedinjencev, v našem obližju obiskavali svojemu višjemu pastirstvu izročene färe in ovčice. Spremljali so jih njihov „Canonicus a latere“ prečastni gospod Vaso Poturičič, njihov tajnik gospod Gabriel Smičiklas, ki je med sveto mašo službo diakona opravljal, bogoslovec gospod Magovac, ki je pri svetih obredih odpevati pomagal, in vojaški načelnik, ki o takih priložnostih s svojim škofom hodi, kakor pri nas okrajni predstojnik. Kar mejaši omenjenih fār smo šli tudi sosednji duhovni naše škofije poklonit se visokemu gospodu. Na Sošice so jih šli pozdravljat metliški župnik, gospod Reš, s svojim gospodom pomočnikom, in gospod Dolžan, župnik radoviški, v četertik, 11. julija, kateri dan so zedinjenci obhajali praznik svetih aposteljnov Petra in Pavla. V nedeljo, 14. julija, sta se pa po jutranjem duhovnem opravilu k Sveti nedelji odpravila semiški dekan, prečast. gospod Martin Skubic, in suhorski župnik, ki se je drugi dan, 15. julija, kot naj bližnji sosed podal tudi na Drage. — V vsaki fari so imeli presvitli gospod vladika slovesno sveto mašo in priserčen nagovor do farmanov.

Ko se k Sveti nedelji dospevši presvitlemu gospodu predstavljam, me priljudno vprašujejo, v katerem jeziku da se naj rajši razgovarjam. V maternem, jim odgovorim, kajti mi domoljubje ni prazna beseda. Prav imate — mi sežejo v besedo — da ljubite svoj narod in skerb imate za njegovo omiko; kajti je svečeniku (duhovniku) preimenitna dolžnost, da si prizadeva svoje ljudstvo po keršansko omikati v duševnem pa tudi v materijalnem oziru.

Ob 10. uri se je pri Sveti nedelji pričela služba Božja. Med zvonjenjem in streljanjem smo presvitlega gospoda vladika peljali iz duhovnije v cerkev v prazničnem sprevedu. Po opravljenih dotičnih molitvah, vpejvanje presvitlega gospoda škupa zadevajočih, se prične sveta maša, ktera se je, se vé da, obhajala v staroslovenskem jeziku. Slišati sveto mašo obhajati v častitem jeziku, ki sta ga svoje dni govorila slavna aposteljna slovanska, sveta Ciril in Metod, mi nehote na misel pride, kar sem že večkrat sam med seboj prevdarjal in premišljeval. Prav pametno in modro je, sem si mislil, naravnala sveta cerkev, da se služba Božja opravlja v latinskem jeziku. Med drugimi razlogi to vravnanje podpirajočimi mi je bil posebno imeniten tudi ta-le: Dokler je človek navezan na ta svet, si marsikterikrat ne more kaj, da bi mu ena ali druga neljuba reč duha ne motila in serca ne težila. V takih okoliščinah, se vé da, poleg vse svoje dobre volje svetih obredov ne more opravljeni z vedno enako gorečnostjo in pobožnostjo. Prav lahko mu jezik kaj spodleti, prav lahko kako reč spregleda in spogreši, nad katero bi se spotikalo zbrano ljudstvo, kteremu znano ni, v kakršnem stanu da se znajde duhoven, ki je sicer namestnik Božji, pa vsemu temu vkljub vender le ne more od sebe otresti slabe nature človeške. O takem času in pri takih primerljajih je pač dobro, da je služba Božja latinska... Toda, če se sveta maša služi s toliko gorečo pobožnostjo in pobožno gorečnostjo, kakor se je služila pri Sveti nedelji: ondaj mi bodi trikrat pozdravljen tudi pri sveti maši dragi jezik slovenski, mili jezik materni! Kako spodbudno je bilo gledati presvitlega višjega pastirja opravljeni svete obrede s toliko častljivo dostojnostjo in nenavadno pobožnostjo! Kako ginjaivo — poslušati diakona predpevati molitve, našim litanijam podobne! Lepi njegov glas iz serca puhteč je mogel — hočeš ali nočeš — segati v serce vernemu ljudstvu!

Med službo Božjo bila je tudi pridiga. Pridigovali so v horvatskem jeziku presvitli gospod vladika sami. Med drugim so rekli: Ljubljeni moji! Prišel sem k vam kot vaš višji pastir pogledat in se prepričat, ali je vaše življenje keršansko, ali ni? — ali vbogate svojega duhovnega pastirja? — ali pridno obiskujete službo Božjo? — ali zvesto poslušate besedo Božjo? — ali radi in prav pripravljeni prejemate svete zakramente? — ali starši otroke izrejate po keršansko? — ali se ne godijo med vami kake nerodnosti in gerde razuzdanosti? ... Nikar ne mislite, da mi vse to ni bilo vedno na skerbi! Davno že bi bil rad k vam prišel, ali nisem mogel. Imel pa sem vas vsak dan v spominu v svojih molitvah. Zdaj pa, ko sem med vas prišel, bi vam rad marsiktero reč položil na serce...; toda vsega ne morem, in bom toraj le od ene, ter naj potrebniše reči nekoliko spregovoril, in to od keršanske ljubezni do Boga in do bližnjega. — In zdaj so v obširnem govoru skazovali presvitli govornik, kako priserčno da nas Bog ljubi, ter nas je po svoji podobi vstvaril, in nas z dobrotami obklada dan na dan... Naj obilniše poročstvo njegove ljubezni pa nam je to, da je dal svojega edinega Sina, da kdorkoli vanj veruje, se ne pogubi, temveč večno življenje zadobi... Serce pa nas žene, so nadalje razlagali, da ljubimo tistega, ki nas ljubi. Ljubimo tedaj Boga, ki nas je ljubil poprej, preden smo mi njega zamogli ljubiti, ter mu svojo ljubezen skazujmo s tim, da spolnimo njegove zapovedi; kajti naš Spasitelj (Odrešenik) sam pravi, da njega ljubi tisti, ki spolnuje njegove zapovedi. — Od ljubezni do Boga so besedo prenesli na ljubezen do bližnjega, ter so z besedami svetega Janeza apostelja, učenca ljubezni, skazovali dolžnost medsebojne bratovske ljubezni. — Skončali so svoj prelepi nagovor z milo prošnjo do Boga, da bi on nebeški Obdarovavec vse zbrane ovčice nadaril z časnim blagrom in večno srečo.

Po sveti maši so presvitli gospod prav prijazno izpraševali mladino iz keršanskega nauka.

Na zadnje je bila procesija napravljena na pokopališče, in so se ondi molitve obmolile za verne mertve. Bralo se je med drugim nekoliko verstic iz I. lista sv. Pavla do Solončanov (4, 12—17.), v katerem apostelj opiraje se na Jezusovo vstajenje spričuje vstajenje mertvih. Odpel se je oddelk iz evangelija svetega Janeza (5, 24—29.), v katerem Jezus večno življenje in častito vstajenje na sodnji dan obeta tistim, kateri poslušajo njegovo besedo in verujejo njemu, kateri je njega poslal. Obmolila se je molitev, da bi Jezus, Bog duhov in vsih stvari, ki je smert premagal, satanu oblast vzel in nam življenje dal, dodelil večni mir vsim vernim mertvim, jih varoval v mestu prozračnem, — v mestu svitem, v mestu tihem, — v katerem ni ne bolezni, ne tuge, ne žalosti, ne zdihovalja; naj bi jih tedaj oprostil vsakega pregrešenja, ki so ga kdaj storili ali z besedo, ali z djanjem, ali z mislijo...

Ko je bila služba Božja opravljena, in so se presvitli gosp. vernili z vso duhovščino v duhovnijo, so pozvali k sebi odbor farmanov, da zaslišijo njihove posebne želje in prošnje, in se ž njimi razgovorijo, kako bi se dala ta ali una nerodnost v fari zatreti, ta ali una koristna reč vpeljati. Nato so imeli še poseben razgovor z domačim duhovnim pastirjem, oskerbovanje fare za devajoč, pregledovanje farnih bukev itd.

Prazničnost se je skončala z zmernim obedom. Tudi pri obedu so se presvitli gospod skazovali po vsem ponižnega in priljudnega moža. Posebno milo in ganljivo je bilo slišati, ko so drugi dan na Dragah v lepi nabitnici razodevali svoje veselje nad bratovsko zloznostjo svečeništva (duhovščine) njihovega zakona in duhovščine našega obreda, ter so priserčno nazdravljali našemu mi-

lostljivemu gospodu knezu in škofu Jerneju, in našemu verlemu gospodu dekanu, ki si prizadevata tako bratovsko ljubezen med duhovščino gojiti in živiti. Ob enem so na znanje dali, da se zanašajo, da kakor dosihmal bo tudi še posihmal vladala enaka vzajemna ljubezen med duhovščino.

Iz Drag se 15. dan julija popoldne njihova Presvitlost podajo čez Suhor, Metliko in Radovico na Kašt, kjer imajo zedinjenci svojega dekana. Peljaje se memo Suhora pred cerkvijo obstanejo, in se podajo v vežo Božjo. Pred altar pokleknejo in pobožno molijo. Iz hiš in s polja je svoje delo zapustivši privrela množica ljudi počastit presvitlega gospoda. Priserčna radost vernega ljudstva nad njihovim dohodom je jako veselila presvitlega gospoda škofa. Po molitvi se toraj obernejo do zbranih vernikov, ter jih z ljubeznjivo besedo zahvalijo za ljubezen, ki jim jo skazujejo, jih pohvalijo, da v lepi edinosti živijo z njihovimi verniki zedinjenci, in jim prav iz serca priželijo obilni Božji blagodar za dušo in telo.

16. dan julija so presvitli gospod na Kaštu skončali kanoniško vizitacijo, ter so od ondod s svojim spremljevalstvom odhajali na Pribiče, svojo grajščino, da se ondi nekoliko odahnejo od utrudnega potovanja, in se okrepčajo za nadaljno pastirsko obiskovanje po drugih farah svoje obširne škofije.

V Celji, 14. m. serp. Danes so visoko čest. opat in mestni župnik z mnogimi duhovniki v tukajšnji kapucinski cerkvi slovesno posvetili novo kapelico z oltarjem vred, katerega sta gospoda Fontoni in Brollo iz Gemone mokroma ali na presno izverstno izdelala. Verniki vseh stanov so se te cerkvene slovesnosti v velikem številu vdeležili. Pater Sigismund Vohinec, iz Mengeša na Kranjskem, sedanji predstojnik, še le malo mescev tukaj delaven, pa vender tako vspešno, da z zaupanjem v Boga ni le samo samostana brez kacic posebnih pomočkov čisto prenovil, ampak tudi cerkev z novim oltarjem olepšal. Kaj prijazno vabi serafski ustanovitelj reda in krasna družba prvih svetnikov tretjega reda serce vsakega kristjana k pobožni molitvi. Naj omenim v tej kapeli podobe sv. Uršule, ki se je tudi gori imenovana umetnikoma na mokro slikana dobro usrečila. Blagoslovljaje razprostira devica nedolžne roke nad lepo množico raznih oseb, katere predstavljajo ude družbe sv. Uršule! Kakor je znano, je naša kapucinska cerkev tej z veliko odpustki obdarovani družbi materna cerkev. Udje te družbe, katerih je naraslo čez 60.000, so obiskovaje svojo materno cerkev že po pravici gledali in popraševali po podobi svoje nebeške pomočnice. Bog torej poverni kdej trud g. o. gvardijana — kakor tudi čast. začetnika te bratovšine — s srečno zadnjo uro.

— 23. m. serp. Danes so obiskali tukajšnji samostan mil. škof Tiberijski, sufragani olomovski, vis. čest. gosp. Rudolf baron Thysebarski. Dospeli so iz laških toplic, da bi 24. t. m. dan svojega 25letnega škofovskega posvečevanja — pa brez slovesnosti — obhajali. Na vse zgoodej se je zbralo mnogo ljudstva, da bi bilo pri škofovi maši, katero so blagi vladika kot ud 3. reda brali v zalo okinčani kapeli na novem oltarju sv. Frančiška. Pod izverstnim vodilom samostanskega organista gosp. Janeza Zupanc-ovega je ob fisharmoniki prepevala mladina jako lepelatinske in slovenske pesmi. — Kratke ure svoje nazočnosti so ljubeznjivi višji pastir nekaj v tihi samoti prebili, nekaj se pa priljudno s čest. očeti razgovarjali.

Iz Maribora. 23. mal. serpana je bilo v stolni cerkvi posvečenih 33 duhovnikov; 12 lavant. in 21 sekovskih bogoslovcev, ki so sede vacante tukaj mašnikovo posvečenje prejeli. — Za novega stolnega prošta so po sv. Očetu izvoljeni preč. korar dr. Vogrin. — Precej

močno govoré, da bi se utegnili mil. škof Jakop Maksimilijan v Gradec preseliti; od druge — morebiti manj zanesljive strani pa se to taji; torej ne vemo prav: kaj je resnica.

Iz Jeruzalema, 4. m. serp. To pisanje naj naznani mojo zahvalo in prvi serčni pozdrav mnogim blagim ki so me z blagimi vošili v duhu spremljali, dokler nisem srečno dosegel konca davno zaželenega kopernenja, — pa tudi vsem tistim, ki so me v prijaznem spominu ohranili. Rad bi spoštovanim „Daničinim“ bravcem v spomin podal kratek popis tega, kar sem na popotvanji doživel, pa tudi o spominkih svetega mesta, ki me je za delj časa tako gostoljubno sprejelo, in o svetih krajih, ki katoličana ob vsih časih k sebi vabijo; toda malo bi imel k Vašemu tako obširnemu popisovanju pridevati, torej zavračam na Vaše popise in oziroma na prijetne občutke, ki so na svetih krajih sercu pripravljeni, le še to pristavim: „Venite, audite, et narrabo, omnes, qui timetis Deum, quanta fecit animae meae.“ Pridite vsi, ki se Boga bojite, poslušajte in bom vam pravil, kolike reči je storil moji duši.“ (Ps. 65, 16.) Ne ostaja mi torej družega, kakor da v dopolnovanje podobe popisujem kratke naznanila, ki jih bom zbiral v podobo klasja. —

Gotovo bo mnoge mikalo zvediti, kako se tukaj po veliki noči, pri ktere slovesnosti ste bili, obhajajo naslednji prazniki, ki se zlagajo s kakim posebnim krajem, kjer se je imenitna skrivnost godila. Taki praznik je bil vnebohod Kristusov. S tovaršem Večerom sva bila sklenila slovesnosti vdeležiti se; v ta namen je bilo pa treba že dan pred praznikom iti na bližnjo Oljsko goro, na to višavo, kamor je Zveličar tolikrat hodil, in od koder se vse sveto mesto v svoji celoti tako lepo vidi. Že ob dveh popoldne odrineva torej na pot skozi štefanske vrata, ki se sicer po noči zapirajo, vendar se pa naslednjo noč vselej pusté odperte, ako se 80 piastrov plača. Že sva videla veliko patrovin in mnoge kupe vernikov pred nama iti, druge pa za nama; tu namreč je veljalo Zveličarja iti v duhu spremljat, ko je šel v nebesa v svojo čast. Zakrenila sva zavoljo vročine po pripravišni poti ob levici verta Getsemana, in poslednjič dospeva na višavo, ter stopiva na dvor, ki je z visokimi zidovi obdan in je na sredi vnebohodnja kapela. —

Ta okrogla kapela ima do 10 stopinj v primérku, je večji od prazna, ker je ob enem turško molíše, ki ga pa o vsaki priliki za majhen bakšiš radi odpró. Za praznik pa so jo bili s preprogami ogernili, ob zidu postavili dva altarja, prinesli nekako glasilo ali harmonium, da je spremljalo petje psalmov in pri veliki maši, ter je bila tako za Božjo službo opravljena. Zraven znamenja Jezusove noge je stalo 5 svečnikov, na katerih so 4 sveče zmiraj gorele, péta pa le med duhovnim opravilom. Tukaj namreč je tisto od kristjanov zmiraj visokospoštovano mesto, od koder se je Jezus — blagoslové okrog stoječe učence in apostelne — kviško vzdignil ter njih očém v oblakih nebá zginil, in viditi jim je bilo ob enem, kje naj tudi oni po obilnih prihodnjih bojih plačila išejo. Kdo bi se ne štel srečnega, ako je tiste pomenljive trenutke tukaj bil, ko se pobožne serca vesoljnega katoliškega sveta le samo v duhu zamorejo zbirati! —

Počivali smo eno uro nekaj pod enim treh šotorov, ki so jih bili pevski dečki in služabniki postavili oo. frančiškanom, nekaj pa v praznem, pa zdaj od vernikov že precej napolnjenem dvoru. Ob štirih popoldne pa smo na znamenje zvončka vsi šli v kapelo, ki je sicer precej temna, zdaj pa je bila z lučjo 12 sveč na prenašavnih altarjih in unih pri znamenju stopinje Kristusove zadosti razsvitljena.

Z o. kustosovim namestnikom in njegovimi asistenti v mašniški obleki in z mnogimi drugimi patri smo tukaj večernice slovesno izpeli, po sklepu (komplet) pa imeli procesijo ter smo trikrat šli okrog kapele in molili litanije vsih svetnikov; molitve so se opravile zopet znotraj; in s tem je bilo doveršeno opravilo za ta dan. — Jaz sem si vselej prostor odločil zraven znamenja Jezusove stopinje, skazal sem ji s poljubljajem tudi dolžno počestitev, ter sem prosil za-se in za vse, ki bi v tem trenutku gotovo želeli z menoj v molitvi sklenjeni biti, da naj jih v nebo odhajoči Zveličar milostno blagoslovi.

Po tem smo z verh hriba do mraka ogledovali okrajino na okrog, zlasti pa se obračali proti Jeruzalemu, ki se je v svoji še zmiraj veličanski veličini pred in pod nami razširjal. Gledali smo na mrtvo morje, ki nam je bilo na videz tako blizo, in na jerihunsko pušavo proti severu od njega z reko Jordanom. Una okrajina je zavoljo velike vročine (24. aprila, ko smo bili tam, je je bilo 40 stopinj, Jordanove pa 19) in zavoljo roparstva prav težavna za obiskovanje. Po takem ogledovanju smo se na prijazno povabilo patrovin vernili v njih šotor, smo vžili kratko večerjico, ki nas je opominjala na njih vedne poste pred velikimi prazniki, in poslednjič smo se z njimi vred ulegli k počitku na razgurnjeno plahto z blazino pod glavo, vsih skupaj kacihi 16 oseb; drugi pa so plegli po dvoru krog šotorov, kakor so vedili in znali. Da tako počivališe in pa še pri toliki soparici v šotoru nenavajenemu truplu ne dá počitka, to je jasna reč; ima pa vender za ravno to okolišino velik prid, da je namreč človek raji in bolj vesel vstal, ko je o polnoči zvonček zaznanje tistega dneva napovedal, ko se je bil Zveličar od svojih zvestih ločil, in povabil nas je k molitvi v kapelino svetišče. Kdor ni že poprej ondi nočnih ur prebil s tem, da je spovedoval ali pa sam spoved opravljal (in tacihi je bilo veliko), je na to znamenje vesel za drugimi šel v kapelo, ki je bila že vsa napolnjena in kjer je slovesno petje jutrenic in hvalnic pobožne občutke pričujočih povzdigovalo ter prečudno dogodbo tega dneva nam pred duhovne oči stavilo. Naslednjič se je s petjem lavretanskih litanij tudi nebeški Kraljici klečé spodobna hvala opravila, in ob dveh potem so se pričele ss. maše na obojnem altarčiku, med kterimi so se obilni lajiki, pa prihajoči in pričujoči verniki iz Jeruzalema in Betlehema neprenehoma obhajali. Jaz sem maševal o 1/23. — Tako je verni Jeruzalem danes obhajal častitljivi praznik in zmago svojega nekdanj tako zaničevanega Mesija. O da bi zdaj z dopadljivostjo gledal doli tudi na nas, ki smo v njegovem imenu na svetem hribcu še zmiraj v malem številu zbrani! O da bi prav kmali vredno povračilo našel za solze, ki jih je nekdanj ne deleč od tega prostora prelivaj za oslepljeni Jeruzalem, in pa za svojo sramotno smert — našel pa v veselji, da bi vinograd, ki ga je zasadil, porošen z blagoslovom, ki ga je tukaj izrekel nad učenci in nad svojim sv. delom, prav bogat sad obrodil! Posebno pa prosim, naj bi v časti Očetovi, kjer prostore pripravljaj, se spomnil vsih tistih, ki sem se jih pri altarji spominjal, in mene, in naj bi nas kdaj njegovo usmiljenje teh prostorov vredne našlo! Marsiktera roka je presne lepodišeče cvetlične venčike pokladala na znojne svečnikov pri sledi Zveličarjeve noge ter jih potlej ko drage spominke v veliki časti ohranijo; jaz pa sem se le s tem duhovnim veseljem, da sem ravno imenovane vošila na Oljski gori Zveličarju daroval, v mesto nazaj povernil. — (Konec nasl.)

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

S 26. sejo 25. jul. je državni zbor za nekaj časa svoje obravnave sklenil, morebiti za kak poldrugi me-

sec. Prišel se je bil 20. majnika in zboroval je 67 dni. Ozirom se nekoliko na poslednje obravnave.

Iz stenografiških naznanil se vidi, da je imela katoliška stran (Tirolci, Slovenci in nekteri Poljci) posebno zdaj ene dni vroče ure in da so se Slovenci in Tirolci gotovo izvrstno obnašali. Ravno ta stranka je naj več pripomogla, da so najberže za dolgo časa vrata v ministerstvo zapahnili Herbstu in njegovcem, katerih misli zastran cerkve pa tudi slovenstva so dobro znane. Nasprotna nemška stranka je zbegana, Herbst in Kaisersfeld sta obupala nad svojim delom, kakor je čutiti; stranko tudi doslednost zapuša, sklenili so bili en dan n. pr., da v druževanske postave 1. §. naj beseda „staatsgefährlich“ odpade, drugi dan so jo 6. §. pa ohranili, ker verska stran jim je bila štrakeljne zmešala. — Kolikor smo si zmožni vso reč pregledati, si moramo posebno tudi srečo vošiti, da je g. Pintar med našimi državnimi zborniki, kateri tehtniši reči vselej že pred sejami vravnajo.

Iz naglopisnih naznanil je posneti, da je katoliška stranka pri obravnavi o Herbstovih, veri nasprotnih predlogih ta-le plan imela. Na čelo boja so postavili veljavnega moža in gospoda dr. Jägra; ta je imel predlog postaviti in sicer tako, da so nasprotniki bili primorani pokazati, ali se hočejo postavne poti ozir konkordata deržati ali pa hočejo po krivem potu svoj hudobni cilj in konec doseči. Giovaneli, izvrstni tirolski baron, je imel Jägrov predlog podpirati, gospod Svetec pa vlado prisiliti, da bi svoje stališe pokazala. Profesor Greuter, mogočni lev v Izraelu, pa je stal na straži, da bi odbijal ognjene pšice nasprotne armade. In če je katoliška stranka taki namen imela, moramo reči, da ga je popolnoma dosegla. Herbstovci so pokazali, da grejo krivim potom, vlada je povedala, da je ni volja enostransko konkordata prelomiti, in Greuter je mahal po Herbstu in družih, da se je hiša tresla. Pravijo, da je Greuter naj boljši in naj krepkejši govornik dunajskega zbora. Zato pa mu izročuje slovensko-tirolski klub vselej naj težjo nalogo. Bog ga živi! Nadalje se imajo delati postave po Herbstovih predlogih, pa upajmo, da brez vspeha, ker je vlada rekla, da je ni volja enostransko konkordata podirati.

Druga znamenita novica je, da se neki med katoličani nabirajo že prošnje zoper Herbstove predloge. Ako se kaj tacega sproži, Slovenci gotovo ne bodo zadnji, oni bodo pokazali, da so za katoliško cerkev in njene pravice, naj tudi še „Laibacherica“ „mühlfelduje“ in „herbstuje“ ter za drugimi sanjari „o okovih, s kterimi — češ — je cerkev državne ude obdala!“

Naj tukaj opomnimo še djanje dr. Kluna, kateri v nekem pisanju svoje glasovanje za Herbstove predloge s tem opravičuje, da je kopica Slovencev in Tirolcev konkordatno vprašanje, kakor vestno reč, vsakemu prosto pustila, kakor se kdo hoče v tem obnašati ali glasovati, on pa da je terdo prepričan, da ravno v 3 nabadkih, ki jih Herbstov predlog povdarja, je pregledanje konkordata kar naravnost potrebno. Sicer pa zaterjuje, da v narodnem oziru je to, kar je bil, namreč: za ravnopravnost vseh narodnost in razširjenje deželske samouprave, kolikor je naj več mogoče. Upajmo, da tudi v verskem oziru bode spoznal, da cerkev, naša mati, naj bolje vé, v kakošen prid ali neprid je nji in njenim otrokom predlog Herbstov, — pa ne le tem, ampak tudi državi sami, ki ji gospodje „liberalci“ tudi še v te kotičke vihar vabijo, kjer je dozdej tihota bila. —

Deržavni zbor eden dunajskih listov tako-le popisuje: Denarstveni odbor je hotel takrajno deželno ministerstvo; predlog je bil storjen, pa umaknjen od odbora samega, in to že kaže zmešane misli naših zastopnikov. Umaknjen je bil zavoljo škandala, ki so ga zbudile nasprotnice, ktere so se v zbornici med seboj spopadle. Stranka

Herbst-Kaisersfeldova je bila dozdej v večini. Ta se je razbila; hotla je ministerstvo in ni ga hotla. Tesnejši centralisti so se umaknili. Tirolci in Slovenci so bili določno zoper ministerstvo, ktero bi vladalo še nerojeno Cislahtanijo. Poljci so se opotavljali... Nihče prav za prav ni hotel odborovega predloga slišati, vender so si bile stranke strašno v laséh. Katoličani kar govoriti ne smejo. Dvajset lét je, kar ni navada, da bi se pri njih govorilo. Časništva svojega niso imeli in ga nimajo, in tako je časniški „liberalizem“ tudi tiste, ki bi jim mógló na konservativizmu ležeče biti, vseskozi v „liberalce“ spreobernil. Le strančica tako imenovanih ultramontancev — desetina nemško-slovanske duhovšine — liberalni masi nasproti stoji. Domorodni Slovani, Tirolci itd. ... so pod tiskom nemškega centralizma čisto brez glasú. Zdej naj si kdo misli, kakšno je to zastopništvo v deržavnem zboru! Ako Greuter, Toman ali Svetec usta odprè, jih brezvestni večinski parlamentarizem zasmehuje, še preden so govorili itd.

Obravnava zastran konkordata. Greuterov govor. *) (Dalje.) Dodpoldne so nam bile od une strani te hiše o nauku reči očitane, ki zamorejo le samo iz nevednosti celega postavodajstva izvirati. Naj smem zavrniti na postavne določbe; zakaj ne jaz, ampak dogodbe naj govorè.

Naj več hrupa so napravili člani 5, 6, 7 in 8 o konkordatu. In zakaj? Člen 5 se glasi — g. predsednik naj mi dovoli ga brati —: „Ves nauk katoliške mladine bo v vsih, očitnih in neočitnih šolah primeren uku katoliške vere. Škofje pa bodo vsled sebi lastne pastirske službe versko izrejo mladine po vsih očitnih in neočitnih učiliših vodili in skerbno nad tem čuli, da pri nobeni tvarini ne bo kaj tacega, kar je katoliški veri in npravni čistosti nasproti.“ (Levičarji nepokojni.)

Gospodje! za prvo je tukaj govorjenje o šolah katoliške mladine, in ako menite, da so bile s tem katoliški cerkvi predprave podeljene, Vam bom bral drugo postavo; bom vidil, če boste Vi tam-le tudi pri tej delali svoje nezadovoljne pristavke. (Na levici: Heiterkeit; z desnice: Dobro!)

Cesarski patent od 8. aprila 1861 v §. 11. evangeliškim obel spoznavanj na Avstrijskem na prosto daje, po postavni poti v vsakem kraju, kakor sami za prav spoznajo, šole napravljati, vanje oziroma na postavne naredbe jemati učnike in profesorje, ter določevati obseg in učilo v verskem uku. (Z desnice: prav dobro rečeno!) Poduk v svetnih tvarinah naj se v evangeliških šolah deli v enaki meri, kakor se godi v oziru na katoliške šole in po splošnjem učnem postavodajstvu, vender pa tako, da je verski značaj popolnoma ohranjen.“

Vprašali so nas, če je tudi katoliška fizika ali katoliška matematika; tudi jaz po ti postavi prašam, če je protestanška fizika, protestanška matematika! (Prav dobro! pravo! z desnice: splošnji veseli šum.)

Po §. 21, ne konkordatovem, ampak protestanške postave, na evangeliških učiliših, ki se iz deržavnih stroškov napravljajo ali v prihodnje napraviti imajo, zamorejo le samo spoznavci kterege evangeliških verstev službo dobiti. Ta predprava še dalje sega; po konkordati imamo mi le pravico po srednjih šolah, po gimnazijah katoliške profesorje imeti; ta postava pa, ki je protestantom dana, pravi sploh: „po vsih evangeliških učiliših,“ in ako danes napravijo vseučiliše, celo vseučiliše mora dobiti zgolj protestanške profesorje. Po tem členu 21. bi to zapoved bila.

Poslednjič je po §. 23 evangeliškim pravica dana, da v pospeševanje svojega učilnega namena, spolnovaje

*) Naj bi brali te neoveržljive besede, kateri vlečejo z dušmani cerkve in konkordata, in prepričali bi se, koliko do konca zemlje vpijočo krivico delajo kat. cerkvi naši sovražniki. Vr.

postavne določke, smejo v cesarstvu družbe napravljati in z enacimi evangeliškimi družbami zunaj cesarstva v zvezo stopati.

Kje je tedaj kaj, kar bi mi ko katoličani v Avstrii, kar uk tiče, več predkov imeli? Ali mar res hočete do tega pripraviti, da pred šolskim poslopjem, kamor starši svoje naj dražši, to je, svoje otroke pošiljajo, boste ravno cerkvi duri zaperli, ktere morate protestantski cerkvi odpreti, ker — sej za protestante postava ostane, in sicer zato ostane, ker oni je gotovo nikoli ne bodo prenaresali. To pač smo slišali, da konkordat se mora raztergati. (Od desnice: Dobro rečeno!) Viditi bi hotel, kaj bi katoliški starši, kaj zlasti katoliške matere storile, ako jim država njih otročice iz rok izterga in jih vsiluje v šolo, v kateri je avstrijsko postavodajavstvo zmožno pogrešati cerkev Božjo. (Dobro!*) z desnice.) (Konec nasl.)

Iz državnega zbora. 20. julija je bil izvoljen odbor za obravnavo z Madjari; med 10 izvoljenimi je tudi dr. Klun. — Ravno ta dan je Mühlfeld moževal zoper Herbstov predlog, le on hoče reformator biti, pa kaj je še djal? S sv. pismom je pripravljen vsakemu skazati, da njegov verski edikt ni v nasprotju s katoliško cerkvijo. To pa je ravno grintova reč, da taki možje hočejo bolj vediti, kaj je katoliško, kaj ne, kakor pa cerkev sama. — Schindlerju je dober Herbstov predlog; sej je zoper konkordat. Tarna tudi, zakaj nočejo katoličani mrtvih protestantov med-se! Prav smešna pa je izpeljava: Naj se 26 milijonom katoličanov nič ne pové o škodljivosti Mühlfeldovega „edikta“, in potlej gotovo ne bo nič šuma!! Svetec je potem prav umno govoril za konkordat, da je državna zveza med cesarjem in papežem, kterima je o tem govoriti. Zbor bi s svojim drezanjem v to reč prišel v nasprotje s papežem, s škofi in z veliko večino katoliškega prebivstva in k neštevilnim zadregam v Avstriji, ki rešenja težko čakajo, bi zbudil še novo, versko vprašanje.

Minister Hye je potem povedal, da v kratkem bo vlada predložila osnovano postavo v oziru mešanih ženitev, izreje otrok, prestopa v drugo vero, in da je že jela z Rimom obravnavati, toraj prosi zbornico, da naj izida pričakuje.

Poslanec Jäger v državnem zboru je nasvetoval, naj se verskemu odboru naloži, da naj določi in zbornici predloži spremembe, ktere meni, da naj bi se v konkordatu imele storiti, ter zbornica, kakor je ustavi primerno, zroči to reč vladi, ki naj po potu, ki je v konkordatu samem zaznamnjan, pomoč dobí. Podpisavci so med drugimi: Pintar, Svetec, Lipold, Barbo, Solikovski, Guscalevicz, Greuter, Toman, Andriewicz.

O Maksimilijanovi smerti imajo zdaj časniki silo vradnih naznanil, izmed kterih je naj bolj pretresljiva okolišina, da je cesarjev nadpolkovnik Lopez za 3000 rezi zlata ali 48.000 dolarjev prodal in izdal mesto Kveretaro in s tem tudi cesarja in njegovo vojno. O goljufljivi denar! o izdajavstvo! —

Amerikanske naznanila. V Tevtopolji je bil undan novemu frančiškanskemu samostanu vklad postavljen; zidanja cerkev pa so naravnost brezštevilne, ker vsak list o več novih pripoveduje. — V Kansas-u in drugod zopet Indijani rojijo in Evropejce napadajo. — Novojeorški cerkveni list 4. mal. serpana ima prvo naznanilo, da je bil 19. rožn. Maksimilijan vstreljen. V

diplomaciji, pravi, je zavoljo tega silna nejevolja, celo prezidentova hiša to verjame in je močno pretresena. Ta list tudi naznanjuje, da vse mehikansko časništvo je tirjalo smert Maksimilijanovo. — Liberalci se pa prepirajo med seboj, kdo je bil naj večji izdajavec zoper republiko. — V Compeachy-u (29. rožn.) liberalci streljajo, moré in preganjajo prijatle cesarstva.

Poslednje novice. Neutegoma je zašumelo, da se hočejo nemški liberalci s Čehi prijazniti. Kaisersfeld in Herbst sta boje zato v Prago popotvala. — Strune med Berlinom in Parizom se neki do pokanja napenjajo. — Zagrizeni ostudnež Garibaldi menda zopet hudo tiši v Rim. Naj molijo, kterih prošnja kaj velja, da bi Bog obvaroval sv. Očeta in njih čedico pred temi nečloveškimi zverimi. „Ne tradas bestiis, Deus, animas confitentes tibi!“ — „Et animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem!“ — Postava za ministersko odgovornost je poterjena od svitl. cesarja. — Sultan Abd-ul-Aziz, ki je že po Parizu in Londonu toliko šuma vzrok bil, je prišel 27. julija tudi na Dunaj. — Za mlačne katoličane: Sultan je na Dunaju pred jedjo molil.

Iz Ljubljane. V petek, 26. julija, so od mil. knezoškofa prejeli subdijakonat naslednji gg. ljubljanski bogoslovci: Anton Fettich-Frankheim iz Ljubljane, Jaka Grošelj iz Vižmarji, Nace Ključevšek iz Dol, Jan. Košmelj iz Železnikov, Anton Mandelc iz Kranja, Janez Pogačnik iz Kranja, Janez Virant z Iga; Janez Karlin iz Stare loke, Gropa Maloverh s Trate, Janez Štamcar iz Prečne, Ant. Zupančič iz Ljubljane; — včeraj pa diakonat. Vsi ti gg. pa in ž njimi vred tudi čast. br. Stanko Škrabec, iz reda sv. Frančiška, bodo v saboto, 3. avgusta, za mašnike posvečeni. Nekaj gg. zdaj še premladih bode pozneje dobilo svete redove.

Družba „južnega sokola“ je zavoljo neke puljave nekterih udov začasno ustavljena. Pošastne laži zastran tega pretepa se raznašajo na vse strani, ktere pa ravno raznašavcem naj manj v čast služijo. Domoljub še resnico, ki je žalostna, s previdnostjo naznanjuje, ne da bi reč zviševal. — Ljubljanske šole so te dni dokončane, mladina se je večí del razšla. — Dr. J. Bleiweis je bil v saboto šel v Zagreb k slovesnemu pričetju jugoslovenske akademije. — Vas Mengeš je v terg povzdignjena.

— Svitli cesar so prečast. g. sorškega fajm. Ant. Belina imenovali kanonika novomeškega kapitela.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Lokalija Zlatopolje je 27. jun. razpisana. Č. g. Al. Peharec je bil 23. jul. za Rudnik investiran, č. gosp. J. Sajovec pa 30. jul. za Mošnje.

Popravek. Ne čast. g. Jerina na Javoru, ampak čast. g. A. Roje v Javorji — gre v pokoj, in ta duhovnja je torej razpisana 28. rožnika.

V lavantinski škofii. Umerl je č. g. g. Janez Heler, župnik v Vurberzi. R. I. P.!

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Žalane 16 gold. st. den.; med tim: Ana Brodnik 3 gold.: „Sv. Oče! prosite meni in mojim otrokom gnade bogoljubno živeti in srečno umreti.“ — Marjeta Novljan: da bi sv. Oče sprosili srečno zadnjo uro, 4 gold. — Ana Potokar ½ gld. za srečno zadnjo uro.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. Jož. O—l: Od 1. marca do zadnjega avgusta je ravno pol leta; tedaj je prav tako. — Gospod L. G.: Fiet. Hvala za dop. — G. —l—: Zaželeni! — Gg. And. D. in St.: Za zdaj prepozno. — Sl. šol. vod. v Nov. m.: Gratias! —

*) Dobro!!! bodo z njim rekli vsi Slovenci od Gorjanca do Triglava, od Adrije do — preko Mure, in z njimi milijoni prebivavcev po Avstrii in po vsem svetu, kteri še katoliško čutijo.